

טובה ואורי אדיב, השבוע, בקיבוץ
אודי הוא איש של כבוד.

טובה ואורי אדיב עם אורי (משמאל) וחבר, 1960
הוא היה ילד מקסים.

מאוחר יותר, כשהורש בנינו הקטן, שאכתב אותו למה התחתן איתה, הוא הסביר לי שהיא מאור צתה את זה, וזה היה מאוד חשוב לה. **● ואי בעבר ארבע שנים, חזרת לארץ וחידשת את הקשר.** הסיפור בנינו היה בלתי גמור, האהבה שלנו הייתה אהבה שנפסקה באמצע, בגלל הנסיבות, בגלל סיבות שלא היו תלויות בנו, ובי, בכל אופן, תמיד המשיכה לפעם אהבה גדולה אל אורי. נורא התעניינתי כמה שקורה לו, כאב לי הלינץ' הציבורי שנעשה בו, הוזהרתי עם הסבל הנורא ועם תחושת אי-הצדק הנוראי. אנשים לא הבינו את מניעיו, אורי שילם מעל ומעבר כמה שהגיע לו, בגלל סיבות היסטוריות ופוליטיות, ולא בגלל חוסרת מעשיו.

כשהחזרתי ארצה, ב'1978, התחלתי לבוא לבית-הסוהר.

● ומאה, במשך שש שנים, את מבקרת אותי בקביעות.

שש שנים אלוהים אדירים, לא הייתי מאמינה שעברו כבר שש שנים!

לפני שש שנים, כשהחזרתי והתחלתי לבקר אותו, היחסים בנינו לא היו ברורים, רק כשהייתי לטנו שאנחנו רוצים להיות ביחד ושהקשר בנינו יציב, התחלתי במאבק משותף איתו ועם הוריו לשיחרורו.

האמת, חשבתי שהוא יהיה בחוץ כבר לפני שנתיים.

● איך את מחזיקה מעמד בליכך הרבה שנים?

כשאת עושה משהו, אם את לא מאמינה שזה יצליח, את לא מסוגלת לעשות כלום, ואני מאמינה שאצליח.

● מה הדיק את הקשרים ביניכם לאהבה בליכך עתה?

מצד אחד, אהבה, מצד שני, חובות. אהבה, אבל אני חושבת שמה שהדיק את הקשר הוא המאבק לשיחרור את אורי, עשינו משהו יחד בחיים, זה הבייבי שלנו, אל תחזקו זה כמה.

● את היות אדם לא מיליטרי כשאת כרת את אורי, היית מודעת לכך?

נחשבת, לא, היית אהבה בליכך באי-נכונות, לא היית מודעת לכך.

● איך הצלחת להבין את מניעיו?

כשהיננו ביחד, הוא היה מדבר איתי על

המשך (בעמוד 43)

לתא שלנו, מתוך ידיעה ששם לא יאונה להם כל רע.

● מה דעתך על כך שאירגונים פלסטיניים, כמו זה של חוותמה וגיבריל, מבקשים שישחררו אותך תמורת שבוייננו?

זה גורם לי נזק עצום, אני לא יודע למה הם מנצלים אותי לצורכי התעמולה שלהם, יכול להיות שיש להם גם כוונה טובה, אבל, בסך הכל, הם מוזיקים לי מאוד.

● ואם יכנימו לשחרר אותך, לפי דרישתם, תצא?

בוודאי שלא, זה לא רלוונטי, העניין הוא שבדרישות שלהם הם גורמים לי נזק עצום.

● לא היית מתוסכל מזה שהחברה הישראלית הקיאה אותך מתוכה?

החברה מקיאה כל מי שיושב בכלא, לגבי היחס של האסירים היהודיים, זה נכון שבהתחלה הייתי חשוף לסכנות, אבל אני חושב שבאיזשהו מקום כיבדו אותי על עקרונותי ועל זה שאני שומר על כבודי וחי עם מישמעת עצמית.

● בשאתה חולם על השיחרור, מהו הדבר הראשון שעולה במוחך?

לחבק את לאה, זה מה שאני חולם לעשות: לחבק את לאה לא מעבר לסורגים, לא כשמחיצת בטון מפרידה בינינו, לחבק אותה קרוב וחזק ולהיות איתה כל הזמן.

● למרות שהיו עוד שאלות רבות ולמרות שאודי רצה מאוד לדבר, נאלצתי בשלב זה לקטוע את השיחה ולהניח לאודי וללאה לשם, חברתו, להיות מעט לבד.

בתום הביקור נסענו לביתה של לאה, הבית שאותו היא מכינה לה ולאודי, שיחזרנו את הדברים שאודי אמר לי בכלא, ואז הגיע הזמן לשאול את לאה גם את השאלות שלא היה זמן לשאול אותו וגם את השאלות שרציתי לשאול אותה.

● לאה, את יכולה לחזור לאותה חלה בדצמבר 1973, כשיעצרו את אורי ואיך תך בדירתכם בחיפה?

חזרנו או מסרט היה שלום קולומבוס, שתינו תה והוצאתי את השמיכות, כדי שנוכל ללכת לישון, ב-12 בלילה בדרוק שמענו הפיקות בדלת: "לפטרחה, מייסטרנה".

הייתי ממש מאוכזבת, לא הבנתי מה הולך, בתור כי הבנתי אולי שזה קשור לפעילויות המיסי-טריות של אורי, שלא היה לי יד והלקס בהן, אבל

לא: **● בכלל לא?**

אולי לביקור, ודאי אחזור לביקור, **● לאחרונה חל שינוי בדעת-הקהל לגביך, מה זה עשה לך?**

זה חיזק אותי מאוד, זה נוסע כי תיקווה שאולי אשתחרר בקרוב, זה נוסע כי תיקווה שהמאבק שלנו לשיחרור לא לשווא.

● איך הצלחת להחזיק מעמד כל השנים האלה בכלא?

לאה היש
אודי היה תמים!

שמרתי על מישמעת עצמית מאוד גבוהה, לא ויתרתי לעצמי, שמרתי על סדריום קבוע: כל יום התעמלות והתעמלות אינטלקטואלית, קראתי, כתבתי, מאור עיני נפגע בקריאה, מכיוון שאת שעות-האור ניצלתי לכתיבה, ואחרי כיבויראות קראתי לאור האור במיסדרון, אבל לא ויתרתי.

שמרתי על פרופיל אנושי ועל יחסים אנו-

קטע מדברים שכתב אודי

החוצה לאוויר ולאור השמש, בחורף, כאשר ירד גשם שוטף, היה הביוב הישן של הכלא נסתם והחצר והחדר-מרתף הזה היו מתמלאים מים, אולם גם יתר החדרים היו לחים וקרים בחורף ומחניקים בקיץ, בנוסף לצפיפות האנושית ששררה בהם. הדוח של השופט קנת הגדיר אגף זה בלשון אובייקטיבית כ-**בלתי-ראוי למגורי-אדם, ואומנם, לא גרו בו מעט בני-אדם יהודים, לפני 1967 נמצאו בו המסתננים, שעל שמם הוא נקרא עדיין: אגף - אגף מסתננים.**

השם "מסתננים" זכור לי משנות ה-50 כילד בקיבוץ, בוקר שבת אחד, בחורף, שמענו בהתרגשות רבה שלוש השומר הקשוח של הקיבוץ, ירה ופצע "מסתנן" שניסה לחדור בלילה לרפת, זאת הייתה הפגישה הראשונה שלי עם פלסטינים מעבר לגבול: כמסתננים הבאים בלילות לגנוב ולהרוג אותנו (היהודים), מאז אני זוכר שהמדדסים אשר הקיפו את הרפת, בקצה הקיבוץ, היו בשבילנו בלילות מקום מפחיד ומאיים, שאסור היה להיות בו, מי יכול היה לתאר לעצמו שכעבור 15 שנים אחייה בשלום באגף אחד יחד עם בנייהם של "מסתננים" אלה?

אנחנו, האסירים ה-ביטחוניים" תושבי ישראל, ירדנו לאגף ג' מהאגף הכללי רק בסוף ינואר 1980, לאחר שהועברו ממנו בוקר אחד רוב האסירים המיזרח-ירושלמיים, ש-ש"לטו" בו מ'1969, בכל האגף היו ארבעה חדרים של אסירים פלסטיניים וארבעה חדרים של אסירים פיליפיים, שרובם היו, טעוני הגנה - כפי שנקראו בשלנו של בית-הסוהר - כלומר, אסירים שהעידו נגד חבריהם או שרבו איתם, ונאלצו לברוח משום שהיו חלשים מהם בנפשם ובנופם.

אסירים אומללים אלה גרו בחדרים צפופים ומחניקים כמו שלנו, ואף-על-פי-כן נראה שהיו בודדים, ללא חברים, נושאים כל אחד על גבו את שק הצרות שלו, ולכן אולי ניסה חלקם לדבר איתנו, כמיפלט ממצבם בעמקי-הבכא של אגף ג'.

אגף ג' נחשב לאגף הגרוע ביותר בכלא רמלה, זה היה אגף קטן, תקוע מתחת לאגף הכללי הגדול, הנמצא בקומה העליונה, היו בו חמישה חדרים גדולים, 14-20 אסיר בכל חדר, שניצבו בצורה האות ריש מסביב לחצר קטנה, 6x12 מטר, חדר מס' 3 היה הגרוע מכל החדרים, משום שהיה נמוך מהם ולא היו בו חלונות שפנו

שיים, לא הפכתי לאגואיסט מפני שאני בכלא, לא התכנסתי בתוך עצמי, אבל הדבר הכי חשוב שעזר לי להחזיק מעמד זו התמיכה שקיבלתי מלאה ומהוריהם, בלי הגב של לאה ושל הוריי, היה לי היום הרבה יותר קשה.

התחושה שתמיד עשו למעני הכל, כל השנים, הריעה שתמיד יהיה לי מקום חם כשאצא - תחושה שאין לאסירים רבים - היריעה שתמיד יהיה לי מקום בעולם, כל זה נורא חשוב לאדם שיושב בכלא.

דבר נוסף שעזר לי להחזיק מעמד היא העובד' כל שישבתי בין הפלסטינים, אילו הייתי יושב עם השנים עם הפיליפיים, הייתי משתגע, בין האסירים הביטחוניים הפלסטינים שררו יחסים אנושיים אינטלקטואליים, מה שלא יכול להיווצר אצל הפיליפיים, בין הפלסטינים הביטחוניים אין אלימות, אין מישככי-זכור, והם דואגים האחד לשני, אסירים יהודיים טעוניה-הגנה היו מועברים